

Deze film is beschikbaar gesteld door het KITLV, uitsluitend op voorwaarde dat noch het geheel noch delen worden gereproduceerd zonder toestemming van het KITLV. Dit behoudt zich het recht voor een vergoeding te berekenen voor reproductie. Indien op het originele materiaal auteursrecht rust, dient men voor reproductiedoeleinden eveneens toestemming te vragen aan de houders van dit auteursrecht.

Toestemming voor reproductie dient men schriftelijk aan te vragen.

This film is supplied by the KITLV only on condition that neither it nor part of it is further reproduced without first obtaining the permission of the KITLV which reserves the right to make a charge for such reproduction. If the material filmed is itself in copyright, the permission of the owners of that copyright will also be required for such reproduction. Application for permission to reproduce should be made in writing, giving details of the proposed reproduction.

SIGNATUUR MICROVORM:

*SHELF NUMBER
MICROFORM:*

M META 1219

66 754

ce
117
N

DE BAUDIADÉ.

VRIJ GEVOLGD,

NAAR

DE HOLLANDSCHE NATIE,

VAN

HELMERS.

AMSTERDAM,
N. W. VAN NIFTERICK.

1846.

CC 117 N

00413114473

DE BAUDIADÉ.

VRIJ GEVOLGD,

NAAR

DE HOLLANDSCHE NATIE,

VAN

HEEREN.

AMSTERDAM,
N. W. VAN NIFTERICK.
1846.

66754

Er is niets nieuws onder de zon. LOBEWIJK XIV zeide: *L'état, c'est moi.* Met meerder regt zou misschien de Minister BAUD kunnen zeggen: *Les colonies, c'est moi.*

Ik.

VOORREDE.

Een jaloersch als de JACOTIST is geweest van den dichter van »Neèrlands Maagd,» een jaloersch was ik van hem, toen ik zijne uitnemende Halliade had gelezen. Er was nog thans eene troost voor mij, en die was, dat hij het middel had opgegeven om gedichten te maken.

Ik had vroeger nooit twee regels doen rijmen, als bij ongeluk: ik had zelfs nooit geprobeerd, om een regel te maken, kort of lang, maar zoodra ik met het receptje van JACOTIST bekend was, zette ik mij voor mijn lessenaar; ik nam eene nieuwe pen: HELMERS aan de eene zijde en een stuk papier aan de andere zijde, en daar ging het heen.... van dik hout zaagt men planken.

Eigenliefde à part, zoo geloof ik te mogen zeggen, dat mijne Baudiade er niet slecht uitsiet, en dat ik den Jacotist netjes op zijde ben gestreefd.

Ik heb er mij, even als hij, op toegelegd, om alleen de deugden van den Minister te doen uitkomen. Den mensch te verheerlijken en diens hoedanigheden op te hemelen, behoort niet tot de taak des DICHTERS, die voor het publiek schrijft. Dat moet door de Huis-Poëten worden verrigt.

Geene rozen zonder doornen, in deze bittere wereld! ik ben nu, zonder tegenspraak, in den rei van Neèrlands groote

dichters opgetreden, en ik mag mijn naam niet bekend maken, opdat men mij niet zoude verdenken van te behooren tot het servum pecus, dat de lof der grooten der aarde verkondigt om loon.

Ik had welligt een gouden medaille, misschien wel eene ridderorde van verdienste verdiend. Zeker kwam mij het lidmaatschap toe van het KON. NEDERLANDSCH INSTITUUT, want daar zitten heel wat Leden, die moeite zouden hebben, om zulk een meesterstuk als mijne Baudiade, als hun werk aan te wijzen. Maar ook dat gemis moet ik mij laten welgevallen en ik zal, even als VIRON, op mijn graf maeten laten zetten:

Ci git qui ne fut rien:
Pas même Académicien (*).

Ik zal mij echter troostene en het bewustzijn van iets goeds en iets groots verrigt te hebben, zal mij bemoedigen, in mijne uren van droefheid.

(*) Hier rust, die in zijn leven niets was: zelfs geen Lid van het K. N. Instituut.

DE BAUDIADÉ.

Gij hebt, o Jacotist! VAN HALL uw zang geschonken,
Gij doet zijn' grootschen naam in 't schitterend loflied pronken;
Zijn zorg, als de oudren zorg voor 't hulpelooze wicht,
Heeft welvaart, vreugde en heil voor 't Vaderland gesticht.

'k Ontsteek, schoon 'k eerbiedvol zijn grootheid aan blijf staren,
Het vuur der dankbaarheid op andre reukaltaren;
En 'k roep, met forsche stem, met donderend geluid,
Den roem en de eer van BAUD voor heel de wereld uit!

Waar koffij, indigo en keur van specerijen;
 Waar suiker of katoen des Planters oog verblijen;
 Op *Java's* rijke kust, op 't slavenvoedend *West*,
 Houdt hij, met vaderzorg, zijn wakend oog gevest.
 Eer zal in 't dienstbaar juk de dolle tijger zweeten,
 Eer *Nederland* die zorg, die liefde zal vergeten!

Hij houdt den heerschers staf en heeft, met forsche hand,
 Een ondoordringbre muur zich voor de borst geplant;
 En, wie het wagen moog' dien ringmuur aan te randen,
 Dien toont hij onversaagd en onverpoosd zijn tanden.
 Afwislend zacht en week, afwislend streng en straf,
 Hangt alles van zijn wil en van zijn wenken af.
 En toch, hij geeft, getrouw der Grondwet dezer landen,
 't Uitsluitende bestuur aan zijn Monarch in banden.

Hoe dierbaar zijt gij mij, o! stilte van den nacht!
 Als 'k in uw duister peins aan de onbegrensde magt
 Eens eenige, in den stand der Burgeren geboren,
 Die 't donderend: »IK WIL.» den volkren kan doen hooren;

Die door geen dwazen band van 't *contresaign* geplaagd,
 Een wereld op zijn nek, gelijk een *ATLAS*, draagt.

» Ver, hoog, staat boven mij 'sland Opperheer verheven;
 Maar ach! hoe hoog geplaatst, geen kennis wordt gegeven!
 De vorst in 't hermelijn, de needrigste onderdaan,
 Moet tot de wetenschap langs de eigen wegen gaan.
 Vrij meogt ge van de *West*, of wel van *Java* droomen...
 De kennis van het volk, de rigting van de stroomen
 En hoe men suiker plant, en hoe men koffij teelt,
 En hoe men 't land bestiert en 't *Padi*-veld verdeelt;
 Hoe dat men handel schraagt, hoe dat door wijze wetten,
 De welvaart en 't crediet daár vaste schreden zetten;
 Dat weet alléén de man, die, over 't groote meer,
 De vreemde kust bezocht en keerde telkens weer,
 Om alles naar den eisch te wegen en te aanschouwen,
 En 't in zijn schrander brein gestadig te onderhouén.
 Die kunst, die wetenschap verkrijgt men uit geen boek.
 Ja! 't magtig Engelsch volk, hoe schrander ook en kloek
 In lands en staatsbeheer, wordt nietig in mijne oogen,
 Waar 't zwak en weifelend, de dwaasheid kon gedoogen,

Dat door zijn Parlement, in schijn naar orde en wet,
 De regels van 't bestuur, zoo stout zijn vastgezet
 Voor 't Overzeesche land, dat menig van zijn leden
 Uit boeken heeft gezien; maar nimmer heeft betreden.
 Vertegenwoordigers, die in 's lands raadzaal zit!
 Volgt nooit dat voorbeeld na van den opgeblazen Brit!
 De Grondwet heeft een schat van wijsheid neêrgelegen,
 In dat artikel, dat vijf tien en met een negen
 Ten opschrift voert. Verzaakt, veracht die wijsheid niet!
 Laat aan den Koning steeds, in 't Overzeesch gebied,
 't Uitsluitende bestuur. Ik, JEAN CHRETIEN, zal waken;
 't *Malaise* zal ons volk in *Oost*, noch *West* genaken.
 Zoo daár mijn wil beslist, zoo 'k daár slechts heerschen mag,
 Schatte ik uw wijsheid hoog en huldig uw gezag;
 'k Bewonder uw beleid; 'k verklaar het, dat uw luister
 Steeds heldre stralen schiet, als de avondster in 't duister!"

Zoo spreekt de groote man, en 'k voel een hooger drift,
 Bij zijn verheven taal, mijn ziel als ingegrift.
 Ook 't uitverkoren volk, 's lands Achtbre Burgervaadren,
 Die steeds op 't *Binnenhof* eendragtiglijk vergaadren,

Zij deelen in mijn drift, zij juichen in de zaal,
 En vangen van zijn mond die grootsche orakeltaal.
 »Geen Opperheer als BAUD! hij heersche alléén, de stralen
 Dier nieuwgeboren zon, bezielen veld en dalen!
 De *West* en de *Oost* herleeft en 't juichende heelaal
 Houdt, weifelend, de palm VOOR BAUD of VOOR VAN BALLE."'

Gelukkig Nederland! gij moogt uw heilstaat roemen;
 Welk land kan, nevens u, twee zulke namen noemen?
 O gij, *Brittannia!* die, van uw krijtgebergte,
 De magt der aarde met uw duizend schepen tergt;
 Gij, die NEPTUNUS staf, weleer aan ons geschonken;
 Met onverzwaakte kracht hebt in uw vuist geklonken,
 Gij, aan wier stoute vloot geen vijand kan weêrstaan,
 Wat staart uw gretig oog den man, den eenige, aan,
 Die, voor de zaak gevormd, aan ieder volk kan leeren,
 Kolonies van den staat krachtdadig te regeren?
 In uw drievoudig rijk zoekt gij vergeefs een held,
 Dien ge, in de verte slechts, mijn staatsman tegenstelt.

Wat mort ge , nijdig volk ! wat pleegt gij pligtenschennis!
 Wat smaalt ge en wraakt gij BAUD! wat twijfelt ge aan zijn kennis!
 Wat wijst uw norsche blik ons naar het *Westen* heen ,
 Naar *Suriname's* strand ; wat spreekt gij van 't geweën
 Dat menig planter daar , ten onregt , heeft doen hooren ;
 Als had mijn Autocraat zijn onheil hem beschoren ?
 Wat spreekt gij van papier , in steé van harde munt ?
 Wat van een uitgaand regt aan 't handelaarsvolk gegund ,
 Dat wijslijk toegepast met ongelijke schalen ,
 Den eev'naar aan de zij van 's lands bestuur deed dalen ?
 Wie *Paramaribo* door onregt heeft gekweld :
 Nooit , nooit , mijn Autocraat ! nooit 'slands kolonie held!

't Is waar , nooit zag zijn oog de *Suriname* golven ;
 Maar voor zoo'n groot genie blijft geen geheim bedolven.
 Neen ! neen ! verwaten Brit ! ofschoon gij zulks beweert ,
 Er is geen tegenspraak in 't geen hij *doet* en *leert*.
 Wat voor 's lands vaadren mist en nevel is en duister ,
 Licht voor zijn schrander oog onthuld in vollen luister.
 Zijn voet heeft nooit de kust van 't geurig *West* betreên ,
 En toch , zijn vaste wil zendt dáár bevelen heen.

Zijn kennis is geput uit lang vergeten boeken ;
 Maar hij vindt , ongezocht , wat andren , vruchtloos , zoeken.
 De slagboom , voor de borst van 't wuft gemeen geplant ,
 Werpt HERCULES omver , als met een ijzren hand.
 BAUD weet NAPOLEON in alles te evenaren :
 Hij toont zijn schranderheid door keus van ambtenaren.
 Hij kiest ELIAS uit , hem geeft hij de oppermagt ,
 En *Suriname* leeft en tiert en bloeit en lacht.
 Zoo strekt mijn Autocraat het arme volk ten zegen.
 Geen mensch , geen Regter zelfs , spreekt , straffeloos , hem tegen.
 Aan *Saramakka's* vloed rigt hij kolonies op
 En voert , door trouwe zorg , zijn roem en eer ten top.

Verbleek , *Britannia* ! gij zult aan 's aardrijks hoeken
 Vergeefs de wederga van zulk een Staatsman zoeken !

Aan zijn verheven geest zij hulde toegebracht !
 Het geurig *Westen* leeft en ademt door zijn kracht.
 Ons onbedreven volk blijft wanen dat *hij* toovert ,
 Die zoo veel wetenschap zich , blindlings , heeft veroverd !

Nog ben ik niet voldaan: 'k heb nog niet uitgegoten,
 Wat in mijn boezem woont, voor u, mijn Landgenooten!
 Mijn zang moet ruischen, en met meer verhøven taal,
 Met meerder kracht en klem, met meerder woordenpraal,
 Moet ik mijn Autocraat afschildren voor uwe oogen.
 Sta, Dichtkunst! sta mij bij; schraag gij mijn edel pogen:
 Hem zing ik, die, gelijk aan aller voogden vorst,
 Den bliksem van Jupijn in sterke handen torscht!
 Daar staat hij, de Autocraat! Door golvend licht omschenen,
 Slaat hij zijn scheppend oog door 't ruim des hemels henen,
 En kluistert, met één wenk, 'sLands vaadren aan zijn zij.
 Elk schijnt voor 't juk gevormd en hij alleen is vrij.
 Gevoel van waarde en kracht en hoogheid van vermogen
 Vereedlen zijn gelaat en vonklen nit zijne oogen.
 Fier staat hij als een telg of lievling van de Goón,
 En is het ideaal van 't eedle, 't ware en 't schoon.

Wat vreemde volken zien we in 't *Oost* hem tegensnellen,
 Die juichende zijn roem aan 't luistrend kroost vertellen!

Van 't lagchend *Buitenzorg* tot op *Molukka's* grond,
 Klinkt, zegenend, de naam mijns Autocraats in 't rond.
 Gelijk het glinstrend goud het koper gaat te boven:
 Gelijk de diamant den glans van 't glas kan dooven,
 Zoo staat en heft zich BAUD, waar hij onze *Oost* beheert.
 Ver boven ieder mensch, die volkren heeft beheerd!
 'k Wil, 't geen mijn hart gevoelt, in verzen uit doen stroomen;
 Maar 'k voel mijn tong haar klem, mijn lier de kracht ontnomen.
 Hij bragt den Javanees, (waartoe nog meer vermeld?)
 Onschatbre zegning aan.... Hij gaf hem 't kopren geld,
 Hij leert hem de ijdden glans van dat metaal verachten,
 Dat goud of zilver heet, om naar 't bezit te trachten
 Van 't nuttiger metaal, dat steeds zijn diensten biedt,
 Wanneer hij *padi* kookt of als hij suiker ziet.

Wie de eer van VAN DEN BOSCH, wie ooit zijn roem wil zingen,
 Hij mag die kopren kroon niet aan mijn held ontwingen!
 En eer, Batavia! verzinkt ge in de oceaan,
 Eer dat de errinnering dier weldaad zal vergaan.

Wanneer ik hem zoo fiks , zoo groot zie , zoo verheven ,
 Dan roep ik biddend uit: »Schenk, Hemel! 't eeuwig leven
 Aan 's Lands Kolonieheld , *aan deze zij van 't graf!*
 Door hem slechts werpen *Oost* en *West* hun schatten af.
 De dag , waarop hij 't licht des levens zoude derven ,
 Zag suiker , indigo en koffijboomen sterven.
 Hij blijf' voor 't Vaderland en voor den Vorst gespaard!
 Als 't levende geslacht zinkt in den schoot der aard ;
 Als 't kroost weér van ons kroost op 't oudergraf zal treuren,
 Moog BAUD steeds , onverlet , zijn hoofd ten hemel heuren!
 Geen ander , op deze aard , vervangt dat eenig hoofd ,
 Dat Neêrland , bij zijn val , van winst en roem berooft!"

O! had ik thans die lier , die , met bezielde snaren
 Den bosschen ooren gaf en de afgrond deed bedaren ,
 Toen ORFEUS in het rijk van wrevlen PLUTO drong,
 En daár EURIDICE schier aan dien God ontwong.
 Hoe zou ik galmen; hoe zou Neêrland naar mij luistren ,
 Hoe zou de glans van BAUD elke andre glans verduistren!
 Maar ach! mijn toon was zwak en nietig was mijn taal ,
 En stamelend mijn klank , en flaauw en doodsch 't verhaal

Der daden van mijn held... maar toch , mijn ijvrig pogen
 Versmaadt ge , o Neêrland! niet; 't is roemrijk in uwe oogten.
 Ja , 't pogen zelfs is groot in 't worstelperk der eer.
 Mijn kracht bezwijkt; ik zwijm; ik leg mijn speeltuig neêr.

O , BAUD! als ik u zie , zoo groot en zoo verheven ,
 'k Herhaal dan mijn gebed: »Schenk, Hemel! 't eeuwig leven
 Aan 's Lands Kolonieheld , *aan deze zij van 't graf,*
 Door hem slechts werpen *Oost* en *West* hun schatten af!"

